פח: אמר רבי עקיבא פרק תשיעי שבת

ולא כתיב הכריח. לשון מגונה לא היה לו לכתוב אלא כלומר ולא כתב [ב]ערב ריחו דהוה משמע הכריח אלא כתב נתן לשון חניכות: **מה פטיש** זה מתחלק לכמה ניצוצות. הקשה רבינו שמואל והא קרא משמע דהפטיש מפוצץ את הסלע מדלא כתיב והפטיש יפוצצנו סלע וכן אנו רואין שהפטיש מפוצץ סלעים וליכא למימרא מה סלע מתחלק לכמה ניצוצות דהא דיבור דהיינו תורה נמשלה לפטיש ולא לסלע וכקונטרס פי' מה פטיש מתחלק הסלע על ידו ואינו מיושב שהדיבור הוא עצמו מתחלק ואינו דמיון גמור ואומר ר"ת דקרא מיירי באדם המפוצץ בראל דאמר [ג]במדרש מזיח מעשה באחד שקנה סנפירין וכא לבודקה נתנה על הסדן והכה עליה בקורנס נחלק הפטיש ונשבר הסדן וסנפירין לא זז ממקומו הה"ד וכפטיש יפוצץ סלע ואף על גב דלא כתיב יפוצצנו סלע הרבה פסוקים יש כעין זה אנשים שחקו מים ואמו (איוב יד) פי' שחקו אותן מים ואמו שפיר דאמר בפ"ק דקידושין (דף ל:) תנא דבי רבי ישמעאל בני אם פגע בך מגויל זה משכהו לביהמ"ד ואם אבן הוא נמות שנא' אבנים שחקו מים פירוש שחקו אותם מים ואם בראל הוא מתפוצץ פירוש אם יגר הרע מתחזק עליו כבראל מתפוצץ שנאמר וכפטיש יפוצץ סלע ואף על פי דהתם מדמה ליה"ר לפטיש וכאן מדמה ד"ת לפטיש אין לומר [ד]דמקרא אחד יוצא לכמה טעמים: תורה

דסגינן בשלימותא כתיב בן [1]תומת ישרים תנחם הנך אינשי דסגן בעלילותא כתיב בהו [1]וסלף בוגדים ישדם: א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן מאי דכתיב [2]לבבתני אחותי כלה לבבתני באחת מעיניך בתחילה באחת מעיניך לכשתעשי בשתי עיניך [3]אמר עולא עלובה כלה מזנה בתוך חופתה אמר רב מרי ברה דבת שמואל מאי קרא [3]עד שהמלך במסיבו נרדי וגו' אמר [4]רב ועדיין חביבותא היא גבן דכתי' נתן ולא כתב הסריח [5]ת"ר (ו) [6]עלובין ואינן עולבין שומעין חרפתן ואינן משיבין עושין מאהבה ושמחין ביסורין עליהן הכתוב אומר [7]ואוהביו כצאת השמש בגבורתו א"ר יוחנן מאי דכתיב [8]ה' יתן אמר המבשרות צבא רב כל דיבור ודיבור שיצא מפי הגבורה נחלק לשבעים לשונות תני דבי ר' ישמעאל [9]וכפטיש יפוצץ סלע [7]מה פטיש זה נחלק לכמה ניצוצות אף כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נחלק לשבעים לשונות אמר רב חננאל בר פפא מ"ד [7]שמעו כי נגידים אדבר למה נמשלו דברי תורה כנגיד לומר לך מה נגיד זה יש בו להמית ולהחיות אף ד"ת יש בם להמית ולהחיות היינו דאמר [10]רבא למיימינין בה סמא דחיי למשמאילים בה סמא דמותא ד"א נגידים כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה קושרים לו שני כתרים: א"ר יהושע בן לוי מ"ד [8]צרור המור דודי לי בין שדי ילין אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע אף על פי שמיצר ומימר לי דודי בין שדי ילין [9]אשכול הכופר דודי לי בכרמי עין גדי מי שהכל שלו מכפר לי על עון גדי שכרמתי לי מאי משמע דהאי כרמי לישנא דמכניש הוא אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן כדתנן [10]כסא של כובס שכורמים עליו את הכלים: וא"ר יהושע בן לוי מאי דכתיב [10]לחייו כערוגת הבושם כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נתמלא כל העולם כולו בשמים וכיון שמדיבור ראשון נתמלא דיבור שני להיכן הלך הוציא הקב"ה הרוח מאוצרותיו והיה מעביר ראשון ראשון שנאמר שפתותיו שושנים נוטפות מור עבר [11]אל תקרי שושנים אלא ששונים: ואריב"ל כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה יצתה נשמתן של ישראל שנאמר [11]נפשי יצאה בדברו ומאחר שמדיבור ראשון יצתה נשמתן דיבור שני היאך קיבלו הוריד [12]טל שעתיד להחיות בו מתים והחיה אותם שנאמר [12]גשם נדבות תניף אלהים נחלתך ונלאה אתה כוננתה ואמר ר' יהושע בן לוי כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה חזרו ישראל לאחוריהן י"ב מיל והיו מלאכי השרת מדדין אותן שנאמר [13]מלאכי צבאות ידודון ידודון אל תיקרי ידודון אלא ידודון: ואריב"ל בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע מה לילוד אשה בינינו אמר להן לקבל תורה בא אמרו לפניו חמודה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות [14]קודם שנברא העולם אתה מבקש ליתנה לבשר ודם [15]מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו [15]ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים אמר לו הקב"ה למשה החזיר להן תשובה אמר לפניו רבש"ע מתיירא אני שמא ישרפוני בהבל שבפיהם אמר לו אחוז בכסא כבודי והחזר להן תשובה שנאמר [16]מאחז פני כסא פרשז עליו עננו ואמר ר' [16]נחום מלמד שפירש שדי מזיו שכינתו וענגו עליו אמר לפניו רבונו של עולם תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה [17]אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים אמר להן למצרים ירדתם לפרעה השתעבדתם תורה למה תהא לכם שוב מה כתיב בה [18]לא יהיה לך אלהים אחרים בין עמים אתם שרויין שעובדין עבודת

דסגינן בשלימותא. התהלכנו עמו בתוס לב כדרך העושים מלאכה וסמכנו עליו שלא יטעננו בדבר שלא נוכל לעמוד בו: **בתחלה.** בקבלה שקבלתם אחת היא אלכם ולבסוף כשקיימתם שתים יש: **לבבתני.** קרבתני: **עלובה.** חלופה דעובבא לישנא דמולפא היא והכי אמר כמס' גיטין(מ): **מזנה בתוך חופתה.** כישראל כשעמדו בסיני ועשו העגל: **במסיבו.** בחופתו: **נתן.** עזב ריחו הטוב לאחרים: **ועדיין חביבותא היא גבן.** אע"פ שהמקרא מספר בגנותו הרשה לו לשון חבה מדלא כתיב הסריח: **הנעלבים ואינם עולבים.** אחרים באין עליהם בחוצפה ולא הן על אחרים: **עושין.** מלאכת המקום: **ושמחים ביסורים.** על עניה הבאה עליהם: **לכה רב.** כל האומות: **מה פטיש.** מתחלק הסלע על ידו לכמה ניצוצות: **למיימינין.** (ב) עסוקים בכל כחם וטרודים לדעת סודה כאדם המשתמש ביד ימינו שהיא עיקר: **קושרים לו שני כתרים.** לדבור שהיה כי ממש ונראה כדכתיב רואים את הקולות (שמות כ): **אע"פ שמילר ומימר לי דודי.** בענגל שאמר הורד עדיך: **בין שדי ילין.** אמר מיד לעשות לו משכן להיות מלומלמת שכינתו בין שני הכדים שנראו במקדש ראשון כשני שדים דיחקין וכולטין בפרוכת שכנגד הפתח: **עין גדי.** עון עגל שהוא מין בהמה. לשון אחר לשון ע"ז העורכים לגד שלחן (ישעיה סה): **שכרמתי.** שאספתי להתאוות אלהות הרבה כדכתיב אלה אלהיך ישראל (שמות לב): **שכורמים עליו.** שמאספין עליו את הכגדים והוא דף מרוכה ומנוקבת נקבים הרבה ומנית המוגמר תחתיה והכלים מתגמרין מדרך הנקבים: **לישנא דמיכנס** גרסינן: **מעביר ראשון** (ג). לגן עדן: **מור עובר.** על שהעבירן: **גשם נדבות.** גבי מתן תורה כתיב בספר תהלים: **י"ב מיל.** זו היא מדת ממגיהם והיו הקרובים לדיבור מחברין מפחד הקול עד קלה המחנה: **מדדין אותן.** מסייעין אותן להתקרב מעט מעט שהיו מלאים כאשה המדדה את בנה בתחלת הילוכו: **ידודון.** משמע הס עצמה ידידון: **ידדון.** מדדין אחרים: **תפקע"ד דורות.** (ד) בתלפיס שנה שקדמה תורה לעולם היו עתידין דורות הללו להכרות שנאמר (תהלים קה) דבר צוה לאלף דור ורלה הקב"ה שאין העולם מתקיים בלא תורה כל כך והעבירן ולא נראן ונתנה לכ"ו דורות. כדי שתסרו תתקע"ד מאלף: **מה אדיר שמך.** אדיר הוא הרבה בארץ ואין ראוי לך ליתן הודך שם כי אם על השמיים: **פירש שדי מזיו.** מוטריקון של פרשז: קנאה

עין משפט נר מצוה

לא א מיי' פ"ה מהלכות דעות הלכה יג:

תורה אור השלם

1 תומת ישרים תנחם וסלף בוגדים ישדם: משלי יא ג
2 לבבתני אחתי כלה לבבתני באחת מעיניך באחד ענק מצורניך:
שיר השירים ד ט
3 עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו:
שיר השירים א יב
4 כן יאבדו כל אויביך יי ואהביו כצאת השמש בגברתו ותשקט הארץ ארבעים שנה:
שופטים ה לא
5 אדני יתן אמר המבשרות צבא רב:
תהלים סח יב
6 הלוא כה דברי כאש נאם יי וכפטיש יפצץ סלע: ירמיהו כג כט
7 שמעו כי נגידים אדבר ומפתח שפתי מישרים:
משלי ח ו
8 צרור המר דודי לי בין שדי ילין:
שיר השירים א יג
9 אשכול הכפר דודי לי בכרמי עין גדי:
שיר השירים א יד
10 לחיו כערוגת הבשם מגדלות מרקחים שפתותיו שושנים נטפות מור עבר:
שיר השירים ה יג
11 פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר נפשי יצאה בדברו בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא עננו:
שיר השירים ה ו
12 גשם נדבות תניף אלהים נחלתך ונלאה אתה כוננתה:
תהלים סח י
13 מלכי צבאות ידדון ידדון ונות בית תחלק שלל: תהלים סח יג
14 מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו:
תהלים ח ה
15 יי אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים:
תהלים ח ב
16 מאחז פני כסה פרשז עליו עננו: איוב כו ט
17 אנכי יי אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים: שמות כ ב
18 לא יהיה לך אלהים אחרים על פני: שמות כ ג

מסורת הש"ס

א) גיטין לו:. ב) [סם אי' רבלא]. ג) ר"ה סם ריומא כב:. ד) [מנהדרין לד:]. ה) [ריומא נב: ע"ש]. ו) בלים פכ"ב מ"ה.). ז) [לעיל ב:]. פסחים קח:. ח) [תענית יב:]. ט) [בקרא כתיב מלכי חמ"ים הפשטה רחל פ' תמרו]. י) [תענית יד. ובמיס קטו.]. כ) [סוכה ה.]. ל) [בסוכה לחתא תנאים]. מ) [דף לו:]. נ) ר"ח פוס. ס) [במדרש רבה לחיה ד"ה זכו מרחים].

הגהות הב"ח

(א) גמ' תנו רבנן הנעלבין: (ב) הר"י ד"ה למיימינין. ר"ב מי' לעיל דף סג ע"ב: (ג) ד"ה מעביר לשון ראשון נ"ב: (ד) ד"ה תתקע"ד דורות. ר"ב ופיין בתענית פרק אין דורשין סוף דף יג ותלמ דף יד:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה תתקע"ד דורות וכו' ראיה הקב"ה שאין העולם מתקיים. במדרש רבה בראשית פ"ח איתא לאה הקב"ה סביו דשפיס נתנה לכ"ו דורות ויתתקע"ד שהגן בכל דור ודור וכן עד פיס שבדורות: תוס' ד"ה בה שבים בס"ד דמקרא אחד יוצא לכמה בטעמים. עי' בהרלא"ם פ' ואתחנן בפסוק ט':

מוסף רש"י

כי נגידים אדבר. דברי נגידות ומסיבות (משלי ח) בתוך חופתה. בשעד שסיבה ישראל בסיני עשו את הענגל, שהרי לא נסעו מסיני עד לאחר הקמת המשכן בשנה שניה, מדכתיב (במדבר י) ויהי בשנה השנית בחדש השני וגו' ויסעו בני ישראל למסעיהם מהמדבר סיני (לעיל לד). מאי קרא. דיש לדרוש עליהם מלה מזוגה בחופתה (שם). נרדי נתן ריחו. כישמי עשב ריחו הטוב, כמו (במדבר כח) ולא נתן עיסון את ישראל וגו' (שם). ועדיין חביבותא היא גבן. אע"פ שהוכיר קלקולין לא הזכיר אלא במלאת היכה (שם). הנעלבין. אותם שנעלבים מיד אחרים ואין עולבים את אחרים (שם). עושין מאהבה. עושין מלאת מלאכת המקום ולא לשול שכר ולא מילאת פורענות (שם). למיימינין בה. של תורה שמפשפשין טעמיהן בדקדוק ויכירון כיתון המיומנת למלאכה (לעיל לב:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com